

UREDNIŠTVO ZARJE je v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 8 (tiskarna I. nadst.). Uradne ure za stranke so od 10. do 11. dopoldne in od 6. do 6. popoldne vsak dan razen nedelj in praznikov. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

NAROČNINA: celoletna po pošti ali s pošiljanjem na dom za Avstro-Ogrsko in Bosno K 21.60, polletna K 10.80, četrtletna K 5.40, mesečna K 1.80; za Nemčijo celoletno K 26.40; za ostalo inozemstvo in Ameriko celoletno K 36.—

ZARJA

ZARJA izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov ob pol 11. dopoldne.

UPRAVNIŠTVO se nahaja v Šelenburgovi ulici št. 6, II., in uraduje za stranke od 8. do 12. dopoldne in od 3. do 7. zvečer. Inzerati: enostopna pettivrstica 30 vin., pogojen prostor, poslana in reklame 40 vin. — Inzerate sprejema upravništvo.

Nefrankirana ali premalo frankirana pisma se ne sprejemajo.

Reklamacije lista so poštne proste.

Posamezne številke po 8 vin.

Štev. 311. V Ljubljani, v četrtek dne 20. junija 1912. Leto II.

Proračun in delavstvo.

Proračunski odsek državnega zbora je sprejel proračunski provizorij, kakor ga je predlagala vlada. In kadar bo v zbornici rešena famozna brambna predloga, pride tudi tam proračunski provizorij če ne postane med tem kabinetna kriza taka, da bo moral tudi parlament prekiniti svoje delovanje.

Da si je treba zopet pomagati s provizorijem namesto prvega rednega proračuna, to že ne dela skoraj nikomur več preglavice. Politična mizerija je v Avstriji že tako vsakdanja in trajna pojava, da bi se zlasti starim vladnim politikom najbrže še čudno zdelo, če bi se proračun enkrat v redu rešil in če bi se pri tem razvila temeljita politična debata, ki bi razjasnila razmerje strank do vlade in prisilila vse faktorje, da pokažejo pravo barvo.

Pa tudi s tem bornim nadomestilom, ki se imenuje proračunski provizorij, ravnata vlada in njena večina tako, kakor da je proračun zadnje vprašanje zakonodajstva. Koncem tega meseca poteče sedanjí provizorij in če se do tistega časa ne sklene novi, nima vlada dne 1. julija več pravice pobirati davke in delati kakšne izdatke. Kljub temu se baronu Heinoldu bolj mudi z brambno reformo kakor s proračunom in njeni mameluki so resnično glasovali, da ima priti v zbornici najprej brambna predloga na vrsto. Poslanec Seitz je v imenu socialnih demokratov protestiral proti temu namenu. Opozarjal je, da sta oba zakona obširna, vsled česar se lahko zgodi, da ne bo proračun rešen do 30. junija, če ne pride pred brambno reformo na dnevni red. Ali za socialistični predlog so glasovali razven socialistov samo Čehi, kar jih je bilo sploh v zbornici — mladočehi in češki klerikali — so se namreč odrekli — potem Hrvatje, Italijani, štirje dunajski svobodomislci in nekoliko posameznih poslancev. Za vladno zahtevo so glasovali Nemci, Poljaki, Rusini in seveda »opozicijski« Slovenci.

Bilo je vsekakor zanimivo glasovanje. Od nemških nacionalne zveze in od nemških krščanskih socialcev ni bilo pričakovati nič drugega. Oboji so ležali na trebuhu že od tistega trenutka, ko je Heinold korporalsko komandiral, da mu morajo do 20. t. m. prinesiti brambeno predlogo na krožniku. Ali zanimivi so bili Poljaki. Zaradi cesarske pohvale, ki so jo bili dobili Rusini, je bilo Poljsko Kolo tako razdraženo, da je odpovedalo Heinoldu ljubezen in mu povsem jasno dalo razumeti, da zahteva njegovo demisijsko. Njihov minister rojak Dlugosz je bil z njimi vred razžaljen in je demisioniral, ker ni bil obveščen o namenih vlade. Očitno je torej nastalo med Poljaki in vlado hudo nasprotje. Niti grof Stürgkh, ki je izkušal tolajati Poljake, ni dosegel uspeha. Kljub temu pa so bili Poljaki izredno patriotski, da so glasovali za vladno, za Heinoldovo zahtevo, t. i. za prvenstvo brambne predloge.

Zanimivi so bili tudi Rusini. V brambnem odseku so obstruirali vladno predlogo. Po vseh pravih parlamentarnih in logike bi bilo torej soditi, da jim brambna predloga ni po volji. Naravna posledica bi bila torej ta, da se tudi v zbornici ne bi ogrevali zanjo in da bi glasovali za socialistični predlog. Toda Rusini se sploh niso brigali za brambno reformo. Kljub

temu, da je govoril njihov Bačinski trinaest ur proti predlogi, jim je bilo vseeno, kaj da je v zaoknu. In ko jim je Heinold prečital cesarsko pismo, ki jih hvali, ker so opustili obstrukcijo, so položili vsa stvarna vprašanja na stran in sklenili, da bodo pridni, to se pravi, da bodo v drugem in tretjem čitanju glasovali za brambno reformo in da ustavijo obstrukcijo. Če je predloga dobra ali slaba, jim ni nič mar, dobili so pohvalo, pa so glasovali za vlado.

O naših klerikalcih pa itak ni potrebno govoriti. Kadar je kakšno militaristično vprašanje na dnevnem redu, se razume čisto samo posebi, da glasujejo za vsako molohovo zahtevo. Pogačnik, ki je bil predsednik brambnega odseka, bo zato odlikovan . . .

Zdaj pride torej proračunski provizorij na dnevni red, ko bo v zbornici odpravljena brambna reforma. Takrat bo seveda le še kratek čas do konca meseca, pa se bo zelo mudilo. To bo naglašala vlada in to bo naglašala njena večina. In dokazovali bodo, da se zaradi tega ne more in ne sme nič izpreminjati, temveč da se mora zakon sprejeti tak kakršen je. Pri tem pa bodo v prvi vrsti zopet opoharjeni delavci.

Lani so državni železničarji v jeseni predložili upravi zahteve, ki so večinoma že silno stare, in je pravi skandal, da še niso rešene. Tudi delavci nekaterih državnih podjetij so nastopili z zahtevami. Takrat so se skoraj vse stranke kazale železničarjem in delavcem prijazne; državni zbor je podpiral njihove zahteve. Dne 16. decembra je bil v zbornici sprejet predlog, da se ima dovoliti 38 milijonov za zboljšanje razmer državnih železničarjev, pri katerih prihaja 240.000 oseb v poštev. Štiri dni pozneje, dne 20. decembra, je bil sprejet predlog, da se imajo izpolniti tudi zahteve delavcev v raznih državnih podjetjih, v tobačnih tovarnah, v državnih rudnikih itd.

Stürgkhova vlada je pometala resolucije, ki so od nje zahtevale izpolnitev teh zahtev, v koš, kakor ravna navadno, kadar gre za uslužbence in za delavce. Z resolucijami se tej vladi sploh ne pride do živga. Zdaj je proračunski odsek razpravljal proračunski provizorij in poslanec Tomschik je hotel porabiti to priliko, da bi prisilil vlado na izpolnitev zahtev, torej na izpolnitev zborničnih sklepov. To je mogoče samo z zakonom, kakaj ta veže vlado. Proračunski provizorij je tak zakon, in sodrug Tomschik je predlagal, da se uvrsti v ta zakon paragraf, ki nalaga vladi, da izvrši decemberske sklepe državnega zbora.

Zdaj pa se je prijaznost meščanske večine do železničarjev in delavcev izkadila kakor kafa. Junaško so odklonili Tomschikov predlog in pokopali to, za kar so pred par meseci sami glasovali. S tem so pa dokazali, da jim sploh ni šlo za to, da se res kaj stori za železničarje in delavce; za one resolucije so glasovali, da bi svojim volilecem ob priliki nasuli peska v oči; zdaj, ko bi bilo treba resno dovoliti stroške za reforme, pa stiskajo rep med noge.

Tomschikov predlog pride pač še v zbornico. Železničarji in delavci bodo pazili, ko se bo glasovalo o njem. In ko pride čas, bodo zahtevali račun od poslancev, ki se jim bodo zopet laskali.

Pet let ruskega nasilstva.

16. junija 1907 je bila na carjevo povelje razpuščena druga дума, socialno demokratične poslance so vrgli v ječo, ljudstvu so usilili nov volilni red, da je prišlo v popolno oblast kapitalistov in veleposestnikov. Od tega dneva je zavladovala na Ruskem namesto pravice, ki je sicer že prej ni bilo kdovekaj, kruto nasilstvo, od tega dneva dalje se je spremenila protirevolucija v nebrzdane, krvave orgije, protirevolucija je zakovala vso državo v okove, ki ne pripuste nobenega svobodnega gibanja.

Nasilen državni prevrat, ki ga je uprizoril Stolipin, je v notranji zvezi z revolucionarnimi dogodki v l. 1905 in 1906. Liberalni volilni zakon od 11. (24.) decembra 1905 je bil neposredni uspeh revolucionarnih bojov. Pač so oslabilo revolucijo, ker so uničili moskovski upor in pošiljali cele trume revolucionarjev v pregnanstvo, ali vendar je uplivala revolucija še močno na mogočno gibanje delavcev in kmetov l. 1906 in njen upliv se je poznal tudi v prvi dumi, ki se je sešla 1. maja. Čeprav je bila večina poslancev liberalnih buržvazijcev, vendar so bili še vedno pod uplivom revolucije. Vlada je razpustila prvo dumo v juliju, a ni si upala upeljati nov volilni red. Druga дума se je sešla 5. marca 1907, in je imela tri četrtine opozicijskih poslancev, med temi 55 socialnih demokratov. Tri mesece je bila zbrana, a ves ta čas je visel nad njo Domoklejev meč razpusta. Revolucionarno gibanje je počasi ponehalo, v dumi je dobivala buržvazija nov pogum in se združila z veleposestniki, da dobi pri njih pomoč zoper »pohlep« delavskih slojev. Nasilen državni prevrat je le jasno izražal dejstvo, da so se v tem obsevu združili kapitalisti, veleposestniki in birokratje. Z združenimi močmi so navali na socialno demokratično frakcijo, ki so jo pod sleparsko pretezo »veleizdaje« vrgli v ječo, ter so s tem dejanjem hoteli obenem uničiti vse delavsko gibanje.

Volilni zakon od 16. junija 1907 je jasno kazal namen, zdrabiti delavstvo, zamašiti mu usta. Volilni zakon iz leta 1905 je bil za delavce velika krivica, a še bolj so ga posvarili, spremenili so ga tako, da je dobilo veleposestvo absolutno večino, z duhovščino in buržvazijo skupaj pa tri četrtine vseh mandatov. Upali so, da dobe k tej reakcionarni večini tudi kmečke zastopnike, a ti so se pridružili delavskim zastopnikom. Kmečki in delavski poslanci so bili skupaj za eno tretjino slabšeji kakor v prejšnji dumi. Po volilnem zakonu iz l. 1907 ima en veleposestnik toliko pravice kakor 68 mestnih volilcev, ali 261 kmetov, ali 544 delavcev! Vrhtega je volilni sistem prirojen tako, da so dobili popi in »pomiječki« vse volitve v svojo upravo. Brutalneje že ni mogla vlada pokazati, da hoče napraviti veleposestnike in buržvazijo za edine, neomejene gospodarje v parlamentu, zastopstvo delavcev pa degradirati v neznatno, brezpomembno peščico.

Delovanje na tak način zmanjšane »ljudskega zastopstva« je popolnoma izpolnjevalo nade, ki jih stavila vlada vanj. Parlamentarna večina je bila slepo orodje Stolipinovo, čigar ime ostane nerazdružljivo s to dobo. Stolipin je zastopal egoistične interese veleposestnikov, nastopal je brezobzirno in brutalno. Z instinktom barbara je izsledil pravo razmerje moči razredov družbe, siabost in boječnost liberalnega meščanstva, lastninski fanatizem vaške

buržvazije, narodni šovinizem malomeščanov. Tolpo policijskih lopovov je spustil na socialistično stranko, ječe je napolnil s tisoči in tisoči političnih jetnikov, 4000 vislic je nemo štrlelo proti nebu, z železno pestjo je udaril po organizacijah in jih razbil. Izdelal je novo agrarno postavo, s katero je uničil kmečke občine, s katero je pa obogatela vaška buržvazija in plemstvo. Liberalna buržvazija, »opozicija Nj. Veličanstva«, je kmalu prenehala dihati. Končno je razglasil kot »stvarjajoči« princip svoje politike »nacionalno smer«, to se pravi, da je hotel uničiti obmejne pokrajine in tuje narodnosti. Poljaki in Finci so prišli na vrsto; cesar ni storil velikoruski šovinizem, je dosegel Stolipin s krvavimi pogromi. Tretja дума mu je zvesto in voljno pomagala pri vseh teh dejanjih, ako pa se je drznil ta ali oni nekoliko upirati, ga je Stolipin hitro naučil poslušnosti.

Struna počí, če je preveč napeta; tudi Stolipinovemu sistemu nasilstva je odklenalo. Strah pred »anarhijo«, ki ga je vlada umetno gojila, j izginil vzlic trudu velikih in majhnih Azevov; nasprotja v vladni večini so postajala od dne d odne izrazišča; notranjih in zunanjih zaprek niso mogli odpraviti nie s policijsko brutalnostjo, ne s šovinističnim ščuvanjem. Nasilen državni prevrat je začel pokati na vseh koncih in krajih in še preden je Bagrová krogla zadela 14. septembra lanskega leta reprezentanta nasilstv, je bil že mrtev mož.

Stolipinov naslednik Kokovcev hodi zvesto po stopnjah svojega prednika, le s to razliko, da je prepustil izvršitev nasilnih dejanj policijskemu birokratu Makarovu, sam pa skuša oprati s lepimi besedami okrvavljeno stavbo ruske vlade, ki stoji na prav slabem temelju. Leta 1907 so mislili, da je enkrat za vselej nimen revolucionarni duh v ruskem ljudstvu, ali pozimi l. 1910/11 so pokazali dijaški izgredi, da ruske razmere še niso izčiščene. Valovi revolucionarnega gibanja so dvignili tudi delavstvo in po vsi širni Rusiji so se pričele organizacije pripravljati za nove boje. Snovi za boj ne manjka ruskim delavcem: nizke mezdre, neznozna draginja, ostudno postopanje vlade, ki zabranjuje delavcem združevanje, vse to je pritisnilo na delavstvo in spomnilo so se okov, ki jih vežejo in katerih se morajo znebiti. Velikanske stavke po vseh večjih mestih, ki jih je povzročil umor delavcev v lenskih rudokopih, sijajne demonstracije na dan 1. majnika, so jasen dokaz, da je Stolipinov sistem brezmočen, če dvignejo solidarni delavci svoje pesti. Kmalu bodo volitve za četrto dumo. Na znanje se najbrže ne bo mnogo spremenilo, ali demokratični duh se očistil in organizacijsko delo socialnih demokratov bo dobilo nove vidike.

Proti socialno demokratični stranki je bila naperjen nasilen državni prevrat, a prva je bila socialna demokracija, ki se je dvignila, čeprav je morala v času protirevolucije toliko pretrpeti, prva je zopet prišla na bojišče; v njej se porajajo vedno nove sile, socialna demokracija ne pozna obupnega omahovanja.

Ljubljana in Kranjsko.

Krekova teorija in praksa. Iz Kamnika nam pišejo: V dokaz, da Krekova teorija posebno v njegovem volilnem okraju poraja najbujnejše cvetke, naj služi sledeči resnični dogodljaj: Meseca maja t. l. se je poročil v župniji Sv. Ana na Gozdu posestnikov sin Golob

ANTON ČEHOV:

Iz dnevnika knjigovodskega pomočnika.

(Konec.)

4. junija 1883. Giotkin umira. Bil sem pri njem in ga s solzami v očeh prosil odpustčanja, da sem nevoljen čakal njegove smrti. S solzami in velikodušno mi je odpustil in mi svetoval, da naj proti žledodnemu kataru pijem žledovo kavo.

Kleščev bi se moral kmalu zagovarjati pred sodiščem; izposojen glasovir je zastavil pri židu. In navzlic temu ima še Stanislavov red in dostojanstvo kolegijskega asesorja. Presenetljivo je, kako se godi na zemlji!

Osem gramov ingverja, šest gramov galgantnih korenin, štiri grame solitrne kisline, 20 gramov krvi sedmih bratov; vse dobro zmešati in vsako jutro zavžiti mal kozarec na prazen želodec proti žledodnemu kataru.

7. junija istega leta. Včeraj je bil Giotkin pokopan. Ah, smrt tega starega moža mi ne prinese blagoslova! Ponoči se mi kaže v sanjah, v dolgem, belem oblaku in mi namiguje s prstom. Gorje meni, gorje meni nesrečniku! Knjigovodja nisem postal jaz, ampak Čalikov. Nisem dobil mesta jaz, temveč ta mladi človek, za katerega se poganja njegova teta generalka. Vsi moji upi so uničeni!

10. junija 1886. Knjigovodju Čalikovu je na skrivaj pobežnila žena. Boli ga, ubogega dečka. Morebiti se usmrti. Če to izvrši, bom gotovo knjigovodja. Tako že govore. Torej ne smem opustiti vsega upanja; lahko še doživim, in morda ne bo trajalo dolgo do kožuha. Kar se tiče poroke, nisem nenaklonjen. Zakaj se ne bi oženil, če bi se nudila dobra prilika? Samo poprej se moram s kom posvetovati; kajti to je pomemben korak.

Kleščev je nalašč zamenjal svoje galoše z galošami tajnega svetnika Lirmana. Skandal. Vratar Paisij mi je svetoval, naj vzamem proti žledodnemu kataru živosrebrn sublimat. Poizkusim.

ANTON ČEHOV:

Maščevalec.

Komaj je videl Fjodor Fjodorovič Sigajev, da se je njegova žena pregrešila, že je stal v trgovini za orožje, da bi si izbral pripraven samokres. Nad vratni trgovine so se svetile velike črke: Schmuck in drug. Fjodorjev obraz je izražal jezo, žalost in neupogljivo odločnost.

»Vem, kaj moram storiti«, si je rekel. »Osnovna misel družinskega življenja je osramočena, čast je omadeževana, pregreha vlada; zaraditega moram kot član meščanske družbe in kot poštenjak prevzeti posel maščevalec. Najprvo usmrtim njenega ljubimca, potem sebe...«

Nikoli še ni izbiral samokresa in še nikoli ni usmrtil človeka; toda domišljija mu je predočevala tri krvave mrlice, razbite črepinje, možgane, letanje ljudi, krdelo žilavcev, razparanje mrlica . . . S škodoželjnim veseljem užaljenca si je slikal strah sorodnikov in drugih ljudi, slikal si je smrti boji nezveste žene in je v duhu bral uvodni članek v časopisu, ki je razpravljal o rušenju družinskega življenja.

Prodajalec v trgovini, okreten deček, ki je posnemal Francoza z malim trebuškom in belim telovnikom, je položil veliko revolverjev predenj, se poklonil in opozoril z spoštljivim nasmehom: »Svetoval bi, gospod, da kupite tale izvrstni revolver. Sestava Smith in Wesson. Najnovejša iznajdba v izdelovanju orožja. Trikratni uspeh, zadane na 600 korakov, centralni višje. Dovolite, gospod, da Vas opozorim na čistost izvršitve. Moderna sestava, gospod . . . Vsak dan prodamo ducat, proti ropar-

jem, volkovom in ljubimcem. Zanesljivo in močno orožje, zadane na največjo daljavo in usmrti ženo in ljubimca. Kar se tiče samomora, ne poznam boljšega sistema, gospod . . .«

Prodajalec je napel petelina in ga odprl, dahnil je v cev in meril kakor bi bil poln navdušenja. Če bi bil kdo videl njegov vzhičeni obraz, bi bil mislil, da bi si z veseljem pogljal kroglo v glavo, ako bi imel revolver tako izvrstnega zistema, kakor je zistem Smith in Wesson.

»Koliko velja?« je vprašal Sigajev.

»45 rubljev, gospod . . .«

»Hm! . . . To je preveč!«

»V tem slučaju Vam ponudim drugo, cenejšo sestavo. Tukaj, če Vam je drago pogledati ta samokres? Imamo velikansko izbero, v različnih cenah . . . Na primer samokres sestave Lefauchaux stane samo 18 rubljev, a . . .« (prodajalec je prezirljivo nakremžil čelo) . . . a, gospod, ta sestava je zastarela. To kupijo le ljudje, ki spadajo med umobolne. Svojo ženo ali sebe ustreliti s sestavo Lefauchaux velja dandanes za znak slabega okusa. Večini ugaja sestava Smith in Wesson.

»Nimam nobenega povoda ustreliti sebe ali drugega.« je lagal Sigajev in se počemeril. »Samokres hočem kupiti zaradi bivanja na deželi . . . da prestrašim tatove.«

»Naša stvar ni, poizvedovati, v kakšno svrhu kupite orožje«, je smehljaje odgovoril prodajalec in preudarno pobesil oči. »Ako bi v vsakem slučaju poizvedovali po vzrokih, bi morali zapreti trgovino, gospod. Da prestrašite tatove, zato ni rabljev Lefauchaux, gospod, kajti pok je slab, votel; tu bi svetoval navaden samokres s strelno kapico, sestavo Mortimer, takomenovani dvobojni samokres . . .«

Hipoma se je Sigajevu porodila misel: Ali bi ga pozval na dvoboj? Ali rekel si je: Preveč bi bilo zanj časti . . . Taki podleži se enostavno postarele kakor psi . . . Prodajalec se je gibčno sukal in ska-

kal po prodajalnici; ni se nehal smejati in govorčiti in pred kupovalca je znošil kup samokresov. Najslastnejše in najvabljujeje je izgledal Smith in Wesson. Sigajev je vzel revolver te sestave v roko, ga pazljivo ogledoval in se zamislil. Njegova domišljija mu je vstvarila sliko, kako drobi črepinje, kako teče tok krvi po tapeti in po tleh in kako zdrgeta umirajoča izdajalka z nogama . . . Ali za njegovo nezadovoljivo srce je bilo to še premalo. Srce se ni zadovoljilo s krvavimi dogodki, s stokanjem in z grozo. Izmisli si je moral še kaj strašnejšega.

»Že vem. Njega in sebe umorim,« si je mislil, »njej pa ohranim življenje. Naj jo grize vest in muči preziranje okolice; naj počasi hira. To je za nervozno bitje — kakršno je ona, večja muka kakor smrt . . .«

Predstavljal si je svoj pogreb. On, užaljeni zakonski mož, leži v krsti, nežen nasmeih na ustnih; ona pa, bleda, mučena od dušnega nemira, hodi za krsto kakor Nioba, in ne ve, kam bi se skrla pred pogledi vznemirjene množice.

»Vidim, gospod, da Vam Smith in Wesson ugaja.« je prekinil trgovec njegove sanjarije. »Ako je predrago, popustim rad 5 rubljev . . . sicer imamo še druge sestave!« S francosko urnostjo se je obrnil in prinesel ducat obodkov in ducat samokresov s police.

»Tukaj, gospod, za 30 rubljev . . . Ni drago, tembolj ker je cena vrednostnih papirjev čudovito padla in ker carinski izdatki venomer naraščajo, gospod. Pri Bogu prisegam, gospod, da sem zelo konservativen; ali tudi jaz začnem godrnjati. Prosim Vas, cena vrednostnih papirjev in carina sta krivi, da si morejo le bogati ljudje nabaviti dobro orožje! Revnejšim ne preostaja nič drugega kakor tulski fabrikat in fosforove vžigalice. In tulsko orožje — napravi samo nesrečo! Streljaš s tuskim samokresom v soprogo, pa se sam ustreliš v lopatnico.«

(Dálje.)

ml., vulgo Janezov. V svate je bil poleg župana Miklavža Kuharja in drugih sosedov povabljen tudi župnik Dežman. Ker pa župan Kukar ni možakar po želji klerikalcev, je naravno, da z njim tudi Dežman ne simpatizira. To mu je hotel tudi ob priliki Janezovega ženitovanja pokazati. Brez vsakega zunanje povoda je namreč nenadoma nahljil župana, ter ga pozval, da se z njim odstrani, ker mu ima baje važnega povedati. Kuhar, nič hudega sluteč, se je povabilu odzval in v spremstvu svoje žene odkorakal iz sobe za odhajajočim župnikom. To pa slednjemu ni bilo všeč in dejal je Kuharjevi ženi, da naj en trenutek počaka, ker mora z njenim možem govoriti med štirimi očmi. To izreki je odprl vrata stranske sobe in vstopil vanjo s Kuharjem. Komaj pa je vrata za seboj zatvoril, je uže planil kakor divja zver na svojo žrtev, vrgel župana na tla in ga začel daviti. Na vpitje napadenega so svahte seveda prihiteli v sobo in tam se jim je nudil lep prizor Krekove teorije v praktičnem izvajanju. Da je bila s tem surovim činom župnika Dežmana končana tudi svatba, je pač umevno. Župan se je napotil takoj proti domu, za spremstvo pa se mu je ponudil ženinov brat Anton Golob, ki je, poznavajoč zverinsko župnikovo naravo, opravičeno pričakoval ponovni napad. Motil se ni. Ko je župan odšel, je potuhnjeno odstranil tudi župnik ter jo vrezal za prvim. Seveda mu ni ugajalo, ko je videl županovega spremljevalca, ker je v njem videl prekrizan pot, in nahljil ga je z značilnimi besedami: »Kaj pa ti tukaj delaš, proklet smrkovec. Glej da se domu zgubiš!« Tone mu seveda ni ostal odgovora dolžan in ogenj je bil v strelhi. Župnik je navil nanj, toda to pot je napravil račun brez krčmarja. Janezov Tone ga je vrgel prav nekrščansko ob tla, ter na njegovi posvečeni osebi napravil z odlično izpit iz Krekove pobijalne teorije. O nadaljnjem razvoju praktičnega izvajanja Kristovega nauka o ljubezni do bližnjega naj za danes zgodovina molči, potrkaj naj se pa na svoje grešne prsi naš dični poslanec in propagator dejanja ter naj skesano moli: Mea culpa, mea maxima culpa!

Kolodvorska podružnica »Vzajemnosti«. So drugi kolodvorske podružnice so sklenili prirediti **kegljanje na dobitke** v korist 1.000.000 skladu »Zarje«. Kegljanje se prične dne 1. junija in se zaključuje dne 1. septembra t. l. Kegljalo se bo vsak večer od 6. naprej ter vsako nedeljo in praznik od 9. dopoldne do večera. Serija treh lučajev stane 20 vin. Dobitkov bo deset in bodo razstavljeni med kegljanjem na kegljišču restavracije »Internacional« na Resljevi cesti. Sodrugi bratskih organizacij so vabljeni, da se kegljanja udeležijo v največjem številu. Pod geslom »Kamen do kamna palača, zrna do zrna pogača« naj tudi ta priredba pospeši nujno potrební razvoj naše »Zarje«.

Preključena pasja kontumacija. C. kr. okrajno glavarstvo je preključilo pasjo kontumacijo za občine Grosuplje in Smarje.

Cestni napad v Kranjski okolici. 16. t. m. se je peljal 21letni Jože Grivec iz Golobnjaka pri Mirni peči z gorenjskim vlakom v Žerovnico, kjer sedaj služi. V Kranju je izstopil, da si ogleda mesto. Ker mu je preostajalo do popoldanskega vlaka še obilo časa, se je napotil proti Gorenji Savi. Pred Limbarjevo gostilno sta ga brez povoda ustavila 24letni mesarski pomočnik Janez Jagodic in njegov mlajši brat Leopold. Leopold Jagodic je Grivca z nožem ranil na levi roki, starejši brat ga je pa osuval. Nevarno ranjenega Grivca so prepeljali v Kranj, kjer mu je zdravnik dr. Olobočnik podelil prvo zdravniško pomoč in mu obvezal rane, od tam ga je rešila družba transportirala v deželno bolnico. Napadalec so zaprli in oddali okrajnemu sodišču v Kranju.

Boj med brivcem in krojačem. Včeraj je prišel neki brivec v stanovanje tiralnega krojača za eno krono. Pri tem je dala beseda besedo in hipoma sta si bila v laseh. Med tem je krojač padel v nek zaboj, katero priliko je brivec porabil in ga začel po glavi tako obdelovati, da je moral krojač pozneje iskati zdravniške pomoči.

Ponarejeni goldinarji krožijo po mestu. Tak falzifikat je včeraj dobil neki trgovec na Sv. Petra cesti od nekega neznanega človeka. Trgovec je falzifikat spoznal šele po neznančevem odhodu.

Goljufiv inabiralec inseratov. Vek. Sitar iz Predoselj pri Kranju, bivši trgovski sodnik, nato kontorist in trgovski potnik, je bil v zadnjem času v službi pri Heleni Pajničevi, voditeljici anončne pisarne Hermes v Ljubljani, ki je last Edvarda Kristana, kot provizijski nabiralec inseratov za razne časopise, koledarje itd. Ker je denar več rabil, kot je zaslužil, si je pomagal do denarja na ta način, da je Heleno Pajničovo goljufal s fingiranimi zaključki za inserate z raznimi tvrdkami. Izpolnil je sam naročilne liste za inserate in podpisal sam omenjene tvrdke, za to da je dobil od Pajničeve 15% ali 20% provizije. Ogoljufal je na ta način Pajničovo za 790 K 85 vin. Pajničeva je prišla tej goljufiji na sled, ko je bilo treba izdati neki vojni red in je Sitarja ovadila. Sitar, ki je bil že večkrat kaznovan, dejanje prizna, in trdi, da je to storil v silni denarni zadregi. Deželno sodišče je izreklo, da je obtoženec kriv hudodelstva goljufije in ga je obsodilo na 8 mesecev težke ječe, poostrene s postom in trdim ležiščem vsakih 14 dni, in v povračilo vseh stroškov in škode. Sitar je kazen takoj nastopil.

Pogreša se od včeraj zjutraj nekoliko slabomni 25letni Franc Cepelnik iz Guncelj pri St. Vidu nad Ljubljano. Fant je bosonog, je imel havelok in črn slamnik. Odšel je baje proti Ljubljani.

Pohotnik, Jernej Kume, 16leten fant iz Prapreč, občina Vavta vas na Dolenjskem, je že dalje časa zasledoval 21letno Marijo Bukovec iz Gornjege Mraševega. Dne 15. junija, ko je nesla dekletje iz mlina veliko vrečo moka proti domu, je skočil za njo in jo hotel oskruniti. Ko je deklica klicala na pomoč in se je neka ženska odzvala, je Kume pobegnil. Nasilni fant pride pred porotno sodišče v Novem mestu.

Tašča in zet. Jožef Skof iz Suhorja na Belokranjskem se s svojo taščo, 65letno Ano Gršič že dolgo ne razume. Ko ji je hotel dne 15. junija njivo, ki jo ima tašča za užitek, preorati, se je začela hudovati, da ne dela prav in da mora njivo preje pognojiti. Skofa je ta reč ujezila, porabil je za motiko in začel po tašči udrihati tako, da se je vsa razbita zgrudila nezavestna in so jo morali sosedje odnesti na dom.

Prijeta tatila. Angela Komanova iz St. Vida nad Ljubljano je služila že šest mesecev pri perici Mariji Kančevi v Dravljah; v tem času je izmaknila več kosov perila, ki so ga našli v njenem kovčegu. Komanovo so izročili okrajnemu sodišču.

Umrli so v Ljubljani: Terezija Šefic, dejavka v tobačni tovarni, 30 let. — Janez Kaštrun, krojač, 48 let. — Uršula Lušin, dninarica, 45 let. — Aleš Kokalj, opekarški pomočnik, 79 let. — Janez Zalar, posestnik, 53 let.

S trebamom za kruhom. Predvčerajšnjem se je iz južnega kolodvora odpeljalo v Ameriko 25 Macedoncev, 12 Hrvatov in 30 Slovencev. Iz Nemčije se je povrnilo v svojo domovino 40 Macedoncev.

V mestni klavnici se je od 2. do 9. t. m. zabilo 69 volov, 7 bikov, 5 krav, 112 prašičev, 218 telet, 7 kostrunov in 184 kozličev. Vpeljalo se je 123 kg mesa, 1 zaklan prašič, 24 zaklanih telet in 6 zaklanih kozličev.

Promenadni koncert »Slovenske Filharmonije« je ob ugodnem vremenu danes od pol 7. do pol 8. zvečer v »Zvezdi«. — Spored: 1. Lehár: »Ženec«, korčaknica. 2. Wagner: Spey romarjev in molitev Elizabete iz opere »Tannhäuser«. 3. Fall: »Ringelreien« iz opere »Dolara princeza«. 4. Strauss: »Valčekov čar«, valček. 5. Valverde: »Stornelli spagnoli«, pesem. 6. Boito: »Mefistofeles«.

Velika celodnevna grajska veselica na ljubljanskem gradu bo v nedeljo 23. junija v korist pogorelem v Tomačevem. Sodelujejo: Polna »Slovenska Filharmonija«, pevski zbor »Slavca«. Spored: V soboto 22. junija od 7. do pol 8. zvečer: Raz grajski stolp mirozov s fanfarami. V nedeljo 23. junija dopoldne: 1. Od 8. do pol 9. naznanjajo fanfare raz grajski stolp začetek veselice. 2. Od 9. ure nadalje zajtrk. 3. Od 10. do 11. zajtrkovalni koncert polne »Slovenske filharmonije«. 4. Grajsko kegljišče. Traja od 9. zvečer. Vstopnina 20 vin. za osebo. Popoldne: Od 3. nadalje velika ljudska veselica. Vstopnina 40 vin. za osebo. Preplačila se z ozirom na dobrodelni namen hvaležno sprejemajo. Kdor se veselice ugodno ne more udeležiti, blagovoli naj svoj prispevek v denarju ali blagu za srečolov vpslati naravnost odboru »Slavca«, ali na dan veselice k blagajni.

Slovenski Ilustrovani Tednik priobčuje slike in opise o aktualnih dogodkih, znamenitih osebah in krajih ter tudi povesti, znamenitke, smešnice itd. Priobčuje tudi roman »V burji in viharju«, ki je najznamenitejši roman iz jugoslovske zgodovine. Z julijem pa začne priobčevati velezanimiv nov roman iz arabskih časov »V službi kalifa«. Priporočamo vsem, da si naroče »Slovenski Ilustrovani Tednik«, ki je edini slovenski list te vrste.

Štajersko.

Utopljena. Iz Ljutomera poročajo: V Muri so našli te dni žensko truplo. Truplo je srednje veliko, ima ružave lase, dobre zobe in je moralo že kakih 14 dni ležati v vodi.

Aretirani tatovi. Dolgo časa so se že dogajali razni vlomi in tatvine na štajersko-hrvaški meji. Sumili so, da te vlome in tatvine izvršuje organizirana tatinska družba. Orožništvu se je posrečilo par članov te družbe vjeti. Med temi sta tudi kočarja Maurin iz Ljutomerske okolice. Prebivala sta na hrvaški strani in od tam hodila krast na Štajersko. Ogrsko orožništvo jih je izsledilo blizu Varaždina, od koder so ju spravili k deželni sodnji v Gradec.

Besna mačka. Pri Sv. Martinu na Zg. Štajerskem je kmetica Wolfner pustila svojega triletnega sinčka in štiri mesece staro hčerko brez nadzorstva v sobi. Domača mačka se je vrgla na dečka, mu zkopala oboje oči ter mu iztrgala cele kose mesa iz telesa. Tudi deklico je mačka hudo razmesarila.

Samomor častnika. Poročnik 17. pešpolka v Celovcu, Erich Zimmermann, se je v garnizijski bolnici v Gradcu ustrelil. Star je bil 26 let. Vzrok samomora je še neznan.

Goriško.

»Javna ljudska knjižnica« v Nabrežini priredi 23. t. m. ob 6. popoldne javno tombolo. Cinkovina 100 K in tombola 200 K. Srečke se prodajajo po 40 vin. komad. Pred in po tomboli ples na trgu. V slučaju neugodnega vremena se vrši tombola dne 30. t. m.

Samomor na božji poti. Na Sveti gori se je ustrelil v seniku 56letni gostilničar Anton Prah iz Bat. Mož je prišel na Sveto goro, opravič je tam svojo božjo pot, šel tudi k spovedi in prejel obhajilo, nato se je v bližnjem seniku ustrelil. Prah, ki je bil preje orožnik, in šel predčasno v pokoj in postal gostilničar, leprisel pri svojem obratu v silne denarne zadrege. Pomagati si je hotel na vse mogoče načine, da bi se rešil, toda bilo je nemogoče. On je tudi tisti, o katerem smo poročali, da je ponaredil listine občine Bate in šel k podružnici ljubljanske kreditne banke v Gorico, kjer se je izdal za župana in hotel dvigniti na račun občine večjo svoto denarja, kar pa se mu je ponesrečilo. Pokojni Prah je bil, kakor trdijo njegovi znanci, že dalj časa popolnoma zmeden. Pokopali so ga na Sveti gori izven pokopališča.

Smrt morilca v zaporu. Svoječasno smo bili poročali, da je Franc Kragelj iz Modreje ubil s sekuro svojo ženo in dva otroka in sicer eno 4letno in eno dvajsetletno deklico. Zločin, ki je vzbudil v celi okolici silno razburjenje in je malo manjkalo, da niso Kraglja linčali, je izvršil Kragelj iz ljubosumnosti. Takoj po izvršenem zločinu je šel Kragelj sam k orožnikom. V preiskovalnem zaporu je trpel moč silne muke.

Prišlo je tako daleč, da ni nič jedel, silno je oslabil in postal skoro blazen. Vedno je prosil ženo in otroke odpuščanja. Sedaj bi se bila morala vršiti proti njemu porotna obravnava, toda Kragelj je pred obravnavo umrl v ječi.

Trst.

Zakoten ljubljanski dnevnik občuti že sedaj v neprevročih dneh grozovito uredniško sušo. Zato sprejema v svoje predale vse oslarije, ki jih dobiva iz Trsta, in si domišlja, da bo s svojimi oslarijami napravil zgago med delavci. V svoji številki od srede objavlja tako oslarijo, napisano od nevažene roke, ki jo je pa gonil laži in obrekovanja vajeni jezik tržaškega narodnjaka. Na oslarije ne bomo odgovarjali. Narodnjaški laži ne bomo pobijali, ker je to neumno in nevhvalno delo. Dotičnemu lističu bi raje svetovali, naj za božjo voljo ne posnema »Edinosti«, ako noče postati druga sramota slovenskega žurnalstva. Končno mu povemo, da ako ne bodo hoteli narodnjaki pri bodočih slučajnih volitvah za nas glasovati, to lahko opuste. Mi nismo narodnjakov nikdar prosili glasov in jih tudi ne bomo.

Sv. Križ. V nedeljo, 23. t. m., bo ob pol 2. popoldne v dvorani gostilne Maganja predaval sodr. Gaspari iz Trsta o konzumnih zadevah. Predavnik je za konzumente velike važnosti. Zato vabimo kriške delavce, da se udeležijo predavanja v velikem številu.

Vesela pri Sv. M. M. zgornji. V nedeljo, 30. t. m. priredi delavsko izobraževalno društvo pri Sv. M. M. zgornji na vrtu gostilne »Alla Vittorio« svojo prvo pomladansko veselico s petjem, godbo, srečolovom, plesom in drugimi zabavami. Sodrugi iz Trsta in bližnjih krajev vabimo že sedaj, da posetijo to veselico v velikem številu.

Eksplozija v tržaški prosti luk. V nekem skladišču v tržaški prosti luk je eksplozirala predvčerajšnjem sod bencina. Vzrok eksplozije je še neznan. Eksplozija je bila tako močna, da so jo slišali skoro po celem mestu. Skladišče, v katerem je eksplozirala sod, je zelo poškodovano. V bližini se je nahajal samo en delavec, ki je dobil precejšnje poškodbe. Na mesto eksplozije je prišla takoj požarna bramba, ki je ogenj v kratkem zadušila.

Krvna in kostna bilanca avstrijskih rudnikov.

Izšla je statistika avstrijskega rudništva za leto 1910. Avstrijski statistični uradi delajo splošno jako počasi in tako imamo sedaj pred sabo šele statistiko za leto 1910., ko bi jo pričakovali že za leto 1911.

Iz statistike hočemo posneti predvsem nezdgo, ki so se zgodile to leto, zakaj ravno številke o nezdgah nas uče; pod kakimi težavnimi pogoji morajo opravljati mezdni sužnji rudniškega kapitala globoko pod zemljo svoje napore in nevarno delo, in ravno te številke najglasneje kriče po odredbah za varnost in zdravje rudniškega delavstva.

Leta 1910. se je zgodilo v avstrijskih rudnikih 169 smrtnih in 2031 težkih poškodb. V razmerju s prejšnjim letom so se **težke poškodbe pomnožile za 38 slučajev**. Razentega so se težko ponesrečili: 1 obratni uradnik, 3 tuje osebe, 33 delavk (3 smrtno) in 3 delavke pri izdelovanju briketov. Pri rudosledbi so se ponesrečili: 8 delavcev smrtno, 30 delavcev težko in pri izdelovanju briketov 3 mladostni delavci. Na plavžih so se ponesrečili 3 delavci smrtno in 68 delavcev težko. Z ozirom na naraščanje in pojemanje pravi uradno poročilo: Smrtne nezdgo se se pri rudništvu kamenitega premoga in pri rudništvu rjavega premoga pomnožile pri vsakem izmed obeh za en slučaj in pri rudništvu za pridobivanje železne rude za 5 slučajev. Pri drugih rudnikih so se pomnožile smrtne nezdgo za dva slučaja. Težke nezdgo se so pomnožile pri rudništvu za rjavi premog za 57 in v rudnikih za pridobivanje železne rude za 13. Zmanjšale so se pri kamenitem premogu za 18, pri kameniti soli za 9 in drugih rudnikih za 5 težkih nezdgo. Potemtakem odpade izmed vseh nezdgo, smrtnih in težkih, 44,97 odstotkov na rudništvo kamenitega premoga, 45,56 odstotkov na rudništvo rjavega premoga, ostanek pa se razdeli na druge rudnike.

V primeri s prejšnjim letom (1909) so nezdgo v rjavih premogovnikih narastle za 0,86 odstotkov in za ravno toliko v kamenitih premogovnikih.

Največ nezdgo se zgodi v rovih in na progah, namreč skoro ena četrtina smrtnih in nad ena tretjina težkih.

Sedanja divja in z blazno naglico se vršča produkcija brezobzirno tepta zdravje in življenje rudarjev. V rovih in na progah, torej pri izvažanju premoga, obhaja kapitalistični delavski umor svoje orgije. Ravno to velja tudi za delo v znamenitih morilnih brlogih, v odkopih, kajti nad 31 odstotkov vseh smrtnih in skoro 27 odstotkov vseh težkih nezdgo se je dogodilo tamkaj. Naravnost strašno moramo imenovati tudi število nezdgo pri vnanjem delu. Pomislite: nad 20 odstotkov vseh smrtnih nezdgo in nad 25 odstotkov težkih nezdgo se je dogodilo izven jame!

Na Česko odpade 79 smrtnih in 999 težkih nezdgo; od teh pride 26 smrtnih in 159 težkih nezdgo na kamenite premogovnike, 51 smrtnih in 786 težkih pa na rjave premogovnike. Na druge rudnike odpadeta 2 smrtni in 54 težkih nezdgo.

Naravnost strašne so številke za rjave premogovnike: na 680 delavcev pride ena smrtna nezdga in na 44 ena težka!

Na Nižje Avstrijskem so se zgodile 3 smrtne in osem težkih nezdgo, tako da pride na 262 delavcev ena smrtna in na 98 delavcev ena težka nezdga.

Na Gorenje Avstrijsko odpadeta 2 smrtni in 14 težkih nezdgo. Torej pride na 739 delavcev ena smrtna in na 106 delavcev ena težka poškodba.

Na Solnograškem je doletela 696 rudarjev ena smrtna in 4 težke nezdgo. V solinah sta se dogodili dve in na plavžih 11 težkih nezdgo.

Štajersko: 212 vseh težkih nezdgo, 16 smrtnih; 28 nezdgo več kakor prejšnje leto.

Koroško: 4 smrtne in 19 težkih nezdgo.

Tirolsko: Na vsakih 250 rudarjev ena smrtna in vsakih 376 ena težka nezdga; zgodili sta se dve smrtni in 3 težke nezdgo.

Kranjsko: 4 smrtne in 40 težkih nezdgo. Na vsakih 613 rudarjev pride ena smrtna in že na vsakih 61 ena težka nezdga. Zlasti visoka je številka za rjaví premog: že na vsakih 356 delavcev pride smrtna in na 46 delavcev težka nezdga!

Dalmacija: Na vsakih 740 rudarjev v rjavih premogovnikih odpade 4 smrtne in dve težki nezdgi!

Istra: Pri edinem rjavem premogovniku v Labinju, ki zaposluje 516 delavcev, se je pripetila ena smrtna in 8 težkih nezdgo.

Moravsko: 18 smrtnih in 208 težkih nezdgo.

Šlezija: 27 smrtnih in 460 težkih nezdgo.

Galičija: 8 smrtnih in 54 težkih nezdgo.

V vsem rudništvu odpade na vsakih 1209 rudarjev ena smrtna in na vsakih 179 ena težka nezdga.

S tem pa še ni izžrpana krvava in kostna bilanca avstrijskega rudništva, kajti manjkajo še vse lahke poškodbe. V uradnem poročilu je tudi izkaz o poslovanju bratovskih skladnic leta 1910, kjer beremo, da je bilo 25.476 obolenj vsled ponesrečenja.

Ogromen del te krvne in kostne bilance pa gre na rovaš znani nenasitnosti izkoriščevalnega rudniškega kapitala. Rudniški kapitalisti se na vse kriplje branjajo zadostnih varnostnih naprav, rudniške oblasti pa ne nastopajo s potrebno energijo proti temu hudodelskemu ravnanju, porojenemu iz zločinske dobičkalnosti. Delavci se nečloveško priganjajo, kljub temu pa se jim izplačujejo tako slabe plače, da so navezani še na čezurno delo. Da otrujen in brezobzirno priganjan delavec ne more zadostno paziti na varnost, je umljivo; da se ob nezadostnih pripravah vsak hip lahko zgodi nesreča vsled blaznega priganjstva, je jasno. Nezdostne varnostne naprave ter brezobzirno priganjstvo pa jepod brezmerne dobičkalnosti rudniškega kapitala in zato ima edino rudniški kapital ter njega zaščitniki na vesti ogromno večino nezdgo v rudnikih.

Delavsko gibanje.

= Svarilo. Steklarna v Caracasu izvalja v delo steklarje in mehanike, katere češče v kratkem odpusti in tako pridejo ti izseljenci v najhujšo bedo. Vsak si naj tedaj dobro premisli, predno stori ta korak.

= **Rudarji, pozor pred sleparskimi kapitalističnimi agenti!** Iz Rünthe pri Hamnu na Vestfalskem smo prejeli naslednje pisanje, na katerega opozarjamo rudarje v Trbovljah, Hrastniku in St. Janžu: Odu je odšel 6. t. m. slovenski rudar v spremstvu rudniškega uradnika v Trbovlje, Hrastnik in St. Janž nabirat rudarjev in močnih delavcev sploh. Svarim rudarje v omenjenih krajih, naj se ne dajo zapeljati od sladkih besed agenta, ki jim bo obetal nebesa v rudniku Werne. V podkrepitev svojih zlaganih obetov bo kazal delavce tudi plačilno knjižico, češ kako dober zaslužek je tu. Ampak njegov zaslužek je samo bobneča reklama, zakaj splošno so zaslužki tu slabi, še slabši od zaslužkov po drugih rudnikih. Obeta se rudarjem tudi prosta vožnja, ampak tudi to je laž, ki jo je še pred kratkim spoznal transport rudarjev iz Trbovelj in Hrastnika. Pa še nekaj: rudniško podjetstvo ne more trpeti organiziranih rudarjev, za slehrno malenkost jih brutalno kaznuje in odpušča. Obratni vodja se je že sam izrazil: »Rdečih psov ne morem trpeti!« Zato vam kličem: »Rudarji, ne dajte se zvabiti od lokavih obetov in pokažite vrata sleparskim agentom!«

= **Stavka angleških transportnih delavcev.** Slutnje delavcev so se uresničile, podjetniki niso sprejeli vladne predloge. S tem postopanjem hočejo podjetniki razbiti delavske organizacije. Zvezi transportnih delavcev in torej drugega preostajalo kakor razglasiti nacionalno stavko. Število delavcev, ki so posredno ali neposredno prizadeti vsled te veličanske stavke, znaša 7 do 800.000. V zvezi transportnih delavcev je organiziranih 314.000 mož. Zvezi so priklopljene še naslednje strokovne organizacije: mornarji in kurjači (90.000), delavci na dokih (75.000), delavci v plinarnah in dninarji (77.000), londonski vozniki (30.000); velike važnosti za uspeh stavke so tudi manjše organizacije kakor one brodarjev in ladinskih prevoznikov (8000). Mornarji in kurjači morajo v zmislu svojih statutov prirediti glasovanje vseh mornarjev in kurjačev, ki so v lukah, preden se pridružijo stavki. Zato se bo šele v nekaterih dneh pokazal učinek razglasila, ki ga je izdala zveza transportnih delavcev. Manifest, ki ga je izdal izvrševalni odbor zveze transportnih delavcev, se glasi: »Tovariši! Dolgo smo se trudili, da bi preprečili boj, in dolgo smo se trudili, da bi v miru poravnali sedanji boj. Vse razprave so prekinjene. Podjetniki so branili priznati našo organizacijo. Branili so se priznati pogodbe in se ravnavi po njih. Branili so se, da bi priznali postavno obveznost pogodb in dogovorov in tudi vladne ponudbe, ki je bila pripravljena ustanoviti oblast, ki bi pazila na izpolnjevanje pogodbenih določb, niso hoteli sprejeti. Da bi nas uničili, za to jim je dobro vsako sredstvo; izstradati nas hočejo, po policiji in vojaštvu vpeljejo. Sli so preko naših pogodb, pogazili so sodniške razsodbe in odločbe razsodišč. Našo mздо so nam ukradli, in sicer prav znatno vsooto od časa zadnje sklenjene pogodbe. Zato prosimo tovariše od transportne industrije, naj prenehajo z delom, da z nami vred preskusijo svojo mžo, da varujemo svoje mezdne, da ščitimo svoje organizacijske pravice. Apeliramo na vse organizirane sodruge, na prijatelje delavstva, na tradicije svobode našega naroda, da nam po-

magajo. Prosimo za denarno pomoč, sprej-
mo tudi naturalije, prosimo za naše otroke.
Klic po pomoči za 300.000 otrok stajajočih
ni ostal brezuspešen. Sodrugi so se krepko
lotili priprav, da bodo dobili otroci dovolj hrane.
Sodružica grofica Warwickova je sprejela
1000 otrok, katerim bo dajala hrano in stano-
vanje. Naši angleški sodrugi bodo sedaj poka-
zali solidarnost med političnim in gospodar-
skim proletarskim gibanjem. Vsak dan zbo-
rujejo stajajoči na Tower Hillu. Stavkati so
pričeli tudi že železničarji. Uradniki strokovne
organizacije železničarjev zadržujejo sicer z
vso silo izbruh stavke, a med delavci vlada
tako ogorčenje, da najbrže vse priprave
za mir bo brezuspešno. Vsled stavke ni mogel
odpluti parnik Withe Star - Line »Majestic«
v Novi Jork.

Državni zbor.

Dunaj, 19. junija.

Predloga o službeni pragmatiki se je danes
tudi v tretjem branju sprejela. Sprejeta sta bila
tudi dva predloga sodruga Forstnerja, ki ute-
gneta vsaj nekoliko ublažiti položaj uslužbencev.
Brez debate se je sprejel predlog sodruga Wi-
dholza, da se razglasi socialnozavarovalni odsek
za permanentnega. Nato je prišla na vrsto
brambna reforma. Uslužni patriotardi se čutijo
zdaj pri cilju. V sijajnem govoru je označil sta-
lišče socialnih demokratov sodrug Leuthner in
pokazal vso klavernost predloge.

V naslednjem poročilo o seji. Predsednik
dr. Sylvester odpravlja sejo ob 11. Na dnevnem
redu je nadaljevanje specialne debate o

službeni pragmatiki, skupina 3 (sluge).

Službena pragmatika za sluge se sprejme in
se odklonijo vsi dodatni in spreminjalni pred-
logi razen dveh predlogov poslanca Forstnerja
(soc. dem.). Prvi Forstnerjev predlog določa pri
§ 207, da se po enoletni zadovoljivi službi za-
časno nastavljeni sluga lahko definitivno na-
stavi. Drugi predlog določa pri § 210, da naj se
v postavi z dne 25. septembra 1908 ugotovljene
triletnice povišajo od 70 na 100 oziroma od 80
na 120 kron. Forstnerjeva predloga sta se spre-
jela s 195 proti 165 glasovom. (Živahno plo-
skanje.)

S tem je bilo pri kraju drugo čitanje služ-
bene pragmatike, nakar se je pričelo nje tretje
čitanje in se je sprejela v tretjem čitanju.

Sledi

drugo čitanje brambnega zakona.

Poročevalec dr. Sommer (nemški naciona-
lec) izjavlja, da bodo nemški nacionalci glas-
vali za predloga.

Stališče socialnih demokratov

je označil poslanec Leuthner: Govornik pravi,
da noče podcenjevati pomena cesarjevih pri-
znanj, zakaj strme je opazoval njih spreminja-
jočo čarobno moč in opazil, kako je samo
dveurna zapoznitev pohvale najzvestejše spre-
menila v pravcato

janičarsko revolto.

Govornik je nato dejal, da bi se

nobena evropska vlada

ne držnila svojemu ljudstvu ponujati tako
brambno reformo. Zakon stoji v svojih najvaž-
nejših določilih o dveletni službi za zakonom
v Nemčiji, ki je star že eno človeško življenje.
Za prijaznim naslovom skrajšanja službene
dobe se skrivajo

najtežja bremena,

ki se brez kompenzacije navale ljudstvu na
hrbet. V najboljšem slučaju bodo poslali od
103.000 mož, ki služijo sedaj tri leta, 50.000 do
60.000 domov po drugem službenem letu. To je
krivica, ki se mora

s plantecem črkami

zapisati v srca vseh tistih, ki jih doleti. (Živahno
pritrjevanje.) V odseku se je reklo, da ne bodo
pridržali samo podčastnikov tretje leto, ampak
tudi vojake, ki niso dosegli dovolj izobrazbe. To
pa je ravno

največja zahrbtnost

tega zakona, da v nobeni smeri ne pokaže svoje
konsekvence. Potem pa se ni čuditi, če se vedno
bolj širi sovražnost proti armadi. Naravnost
smešno pa je, da se obešajo predlogom resolu-
cije, v katerih se želi ravno nasprotno tega, kar
bo glasovanje sklenilo za zakon. S tem da so
vladni poslanci stavili resolucijske predloge, so
pokazali, da se natančno zavedajo, kaj delajo in
da so kljub temu dovolili predloge. (Živahno
pritrjevanje.) Ampak te resolucije so Vaša

grešna spoved.

S temi resolucijami Vas bomo bičali skozi celo
državo. (Viharno odobravanje socialnih demo-
kratov.) Ta militarizem je

žrtev

najdragocenejših osebnih, finančnih in gospo-
darskih moči. In sramota zbornice splošne vo-
lilne pravice je, da se tu ustvarja zakon, ki

bije v obraz

vsem načelom enakosti. Buržvazija bo lahko
odkupila svoje sinove od vojaške službe zgolj
z denarnimi žrtvami, kar nam jasno kažejo do-
ločila o enoletnih prostovoljcih. Infamno je, da
se ohrani pravica do enoletnega prostovoljstva,
zakaj 10.000 enoletnih prostovoljnih let za si-
nove buržvazije pomeni

10.000 kazenskih let

za sinove proletariata. (Živahno pritrjevanje
socialnih demokratov.) Leta in leta so silili po-
slanci vseh strank v ministra deželne brambe,
naj odpravi

četrtoročno orožno vajo.

Dokazalo se je s strogo militarističnega stališča,
da je četrtoročna vaja popolnoma odveč. V
novem brambnem zakonu jo zopet srečamo! Po-
slanci, ki bodo glasovali za brambne predloge,
so v svoji notranjosti uverjeni, da je popolnoma
odveč četrtoročna orožna vaja, in vendar bodo gla-
sovali zanjo, kakor bodo glasovali še za mnogo-

številne določbe, ki jih sicer obsojajo, pa jih
bodo napravili s svojim glasovanjem za zakon.

Se večja nesramnost

pa je, da zakon ne stopi takoj v veljavo, ampak

še le tri leta.

Kolika drznost od strani vlade! In kolika
nezmiselnost in brezbrzičnost napram ljudskim
interesom od strani tistih poslancev, da bodo
pustili ljudstvo tri leta čakati na tiste malen-
kosti, ki jih nudi zakon, medtem ko stopijo ta-
koj v veljavo vse težke določbe, kakor zvi-
šanje moštva, razlika v službeni dobi in stra-
hotno povišanje izdatkov. Do zadnje določbe
preveva zakon

sramotni razredni duh.

Kolika sramota, nesramnost in hudodelska
podlost napram ljudstvu je drznost, ki se upa
dati najizrazitejši značaj zakonu, ki gospodari
z življenjem in krvjo ljudstva! (Živahno prit-
jevanje in ploskanje pri socialnih demokratih.)

Konfiskacijska praksa.

Ob zaključku se je interpeliral poslanec
Resel (socialni demokrat) predsednika zaradi
konfiskacijske prakse graškega državnega
pravdnika, ki je konfisciral imunizirano inter-
pelacijo, dasi je vedel, da je interpelacija res
imunizirana. Podpredsednik Jukel je označil
tako početje za nedopustno in izjavil, da bo
sporočil vso zadevo justičnemu ministru z željo,
naj ukrene vse potrebno, da se v bodoče kaj
takega več ne zgodi.

Seja se na to zaključil. Prihodnja seja jutri
ob 11. dopoldne.

Vestnik organizacij.

Ženski odsek »Vzajemnosti« ima danes 20. t. m
ob 8. zvečer redni mesečni sestanek v društvenih prostorih,
Selenburgova ulica 6, II. nadst. Sodružice pridite zanes-
ljivo vse!

Ljubljanska podružnica »Priateljev prirode« (Nat-
urefreunde) ima danes, 20. t. m. ob 8. zvečer v restav-
raciji »International« prijateljski sestanek. Člani so vabljeni,
da se ga množično udeležijo. Društveni časopis št. 1 do
6 je prišel in se tam razdeli. Pogovor bo o ustanovitvi vo-
dniskega odseka; pregledali se bodo naslovi za dostavljanje
časopisa. Dogovor o dvadnevem izletu o sv. Petru in Pavlu,
28. in 29. t. m. Vplačevanje in izdajanje članskih izkaznic.

Odbor Moščanske podružnice »Vzajemnosti« ima
sestanek danes dne 20. t. m. v gostilni »pri Dimu« ob
8. zvečer. Udeležijo naj se vsi odborniki.

Seja založbe »Zarje« je v petek ob 8. zvečer v uprav-
ništvu — Dr. Tomšič.

Veselični odsek ima v petek dne 21. t. m. zvečer ob

8. sejo v društvenem lokalu v Selenburgovi ulici.

Delavska društva, strokovne organizacije, delavci
in delavke po tovarnah in delavnicah, ki žele pojasniti o
strokovnih organizacijah in o mednem gibanju, naj se obra-
čajo na tajnika Zveze strokovnih društev: Viktor Zore, Ljub-
ljana, Selenburgova ulica 6, II. nadst.

I. redni občni zbor Glasbene podružnice »Vzajemno-
sti« se vrši v soboto, 22. junija ob 8. zvečer v vrtnem
salonu gostilne »International«, Resljeva cesta št. 22. —
Dnevni red: 1. Pozdrav načelnika. 2. Poročila: a) tajnika,
b) blagajnika, c) arhivarja, d) kontrole. 3. Volitev odbora.
4. Raznosterosti. — Pristop imajo redni in podporni člani
podružnice. — K obilni udeležbi vabi odbor.

Odbor mladinske podružnice Ljubljanske in nogo-
metni odsek imata skupno sejo v soboto dne 22. t. m. ob
8. zvečer v društvenih prostorih v Selenburgovi ulici.

Mesečni shod podružnice lesnih delavcev bo v ne-
deljo dne 23. t. m. točno ob 9. dopoldne v salonu gostilne
pri »Levu« na Marije Terezije cesti, z običajnim dnevnim
redom.

Občni zbor skupine zidarjev v Ljubljani bo v ne-
deljo 23. t. m. ob pol 10. dopoldne v salonu gostilne »In-
ternacional« (J. Petrič), Resljeva cesta 22.

Kranj. Ustnovni občni zbor podružnice »Vzajemnosti«
bo v nedeljo dne 23. t. m. ob 2. dopoldne v gostilni gosp.
Potuška (pri Pidrju) v Kranju. Pristop imajo člani in oni,
ki pred začetkom zborovanja pristopijo.

Trnovsko-kraškova organizacija v Ljubljani ima
v ponedeljek dne 24. t. m. ob 8. zvečer javen shod pri g.
M. Sokliču (pred Konjušnico št. 4), na katerem bo poročal
občinski svetnik sodrug Elbin Kristan o političnih razmerah
pri nas.

Kolodvorska podružnica »Vzajemnosti«. V kolodvor-
skem okraju stanujoče sodruge opozarjamo na sestanek čla-
nov, ki bo v ponedeljek 24. t. m. ob 8. zvečer v gostilni
»International« na Resljevi cesti. Dolžnost vsakega zavednega
pristaša stranke je, da se ga udeleži. Razprava predmet po-
sebno za ta okraj jako važna.

Sodrug v Kamniku. Ker se bo v najkrajšem času
vršil tudi pri nas ustnovni občni zbor kamniške podružnice
»Vzajemnosti«, pozivljamo tem potom somišljenike, ki mi-
slijo sodelovati, da se zglase dne 20. in 29. junija t. l.
vsakrat ob pol 9. zvečer v gostilni Rodč, kjer bo sodrug
Petrič iz Ljubljane sprejemal člane in dajal potrebna po-
jasnila.

Zadnje vesti.

DRŽAVNOZBORSKI ODSEKI.

Narodnogospodarski odsek.

Dunaj, 19. junija. Narodnogospodarski od-
sek je včeraj nadaljeval posvetovanja o raz-
redni loteriji. Finančni minister Zaleski je za-
govarjal, da se mala loterija polagoma odpravlja
in se odpravi popolnoma, ko bo znesek razredne
loterije 20 milijonov kron. Poslanec Pengratz
(socialni demokrat) je predlagal, da se polovica
zneska nad 20 milijonov kron porabi za ustano-
vitev zdravilišč za bolne na pljučih, za lupusom
in za alkoholike.

Sanitetni odsek.

Dunaj, 20. junija. Sanitetni odsek je končal
posvetovanje o epidemiskem zakonu. Dosegel
se je sporazum z zastopnikom finančnega mi-
nistristva glede na predloge sodruga dr. Schach-
erla, da se odškodnina izoliranim osebam in
bolnišnica ter pokojnina bolniškim strežajem itd.
dovoli. Soglasno je sprejel odsek razne resolu-
cije sodruga dr. Schacherla, ki se tičejo boja
proti tuberkulozi, spolnim boleznim, gradnje vo-
dovodov, kanalov, mednarodnih dogovorov z
ozirom na razširjenje določil proti nalezljivim
bolezni itd. Soglasno se je sprejela resolucija
poročevalca poslanca dr. Michla, ki poziva
vlado, naj pospešuje ustanovo šolskih zdrav-
nikov. Sodrug dr. Adler je predlagal resolucijo
zaradi ustanovitve zdravilišč za bolne na pljučih.

Užaljeni poljaki.

Dunaj, 20. junija. Poljski klub še ni storil
nobenega sklepa, vendar sodijo, da ne namer-
ava povzročiti akutne ministrske krize, pač pa
hoče ob prvi priliki strmoglaviti Heinolda.

OGRSKA DUMA.

Budimpešta, 19. junija. Danes je ministr-
ski predsednik predložil poslanski zbornici za-

konski načrt, ki razlaga in dopolnjuje zakon-
ski člen 4. iz l. 1848. Načrt obsega le en para-
graf in je tako brutalen, da nima para na vsem
svetu. Paragraf dovoljuje predsedniku poslans-
ke zbornice, da sme onega člana zbornice, ki
je bil za nekaj časa izključen od se, tudi s po-
močjo policijske in vojaške brahijalne sile od-
straniti, dalje da sme predsednik onega po-
slanca, ki se ne pokori določbam predsedni-
štva tudi s pomočjo policijske in vojaške bra-
hijalne sile odvesti. Ako poslanec, ki je bil po
sklepu zbornice izključen od se, ne zapusti
takoj na predsednikov poziv dvorane, tedaj
ima poslanska zbornica pravico, da brez de-
bate izroči poslanka odseku. Ta odsek izreče
v teku 24 ur svojo sodbo, in če spozna po-
slanca krivega nepokornosti, tedaj razglasi
njegov mandat kot izgubljen. Ako je kak po-
slanec na ta način prišel ob svoj mandat, ne
more biti v isti sešitji nič več izvoljen. Ta po-
stava, ki jo je danes predložil Lukacs Tiszov-
im lopovom, je evropski škandal in je krona
vseh nasilstev, ki jih počenjajo bečari že od
4. junija.

Budimpešta, 19. junija. Popoldne, pred
sejo, so šli opozicijski poslanci v zbornico,
a jih je vojaški in policijski kordon zavrnil.
Bečar Tisza je v popoldanski seji razglasil, da
se sme (!) vrniti onih osem poslancev v
zbornico, ker je že potekel 15dnevni rok izklu-
čitve. Ob 6. zvečer zaključuje sejo.

Peta kroglja.

Budimpešta, 20. junija. Peti strel ob aten-
tatu na grofa Tiszo je oddal v zbornici vladni
poslanec Ertvy, ki se zagovarja, da je to storil
iz razburjenja.

MANDAT GOSPE KUNETICKE.

Praga, 19. junija. Aktom o izvolitvi gospe
Kuneticke je dodal Thun pismo, v katerem
izjavlja, da volitev ni veljavna, ker nimajo
žene pasivne volilne pravice.

BILINSKI V BOSNI.

Sarajevo, 19. junija. Odposlanstvo bosan-
sko hercegovskega uradništva je bilo pri Bi-
linski in mu povedalo svoje želje glede iz-
boljšanja materijalnega stanja uradnikov. Bi-
linski je obljubil, da bo ugodil želji uradnikov
in da bodo dobili službeno pragmatiko.

BOSANSKI SABOR.

Sarajevo, 19. junija. Za sabor se bo naj-
brže sestavila delovna večina, ki jo bo obsegala
Hrvate, Mohamedance in zmerne Srbe. Poziti-
vni uspehi pogajanj bo jasen šele čez nekaj
dnij, ker žele stranke spremembo v železni-
škem programu. K spremembi se morata pa
izjaviti obe vladi.

STAVKA STEKLARJEV.

Praga, 19. junija. Steklarji v Teplicah so
že deli časa v medzmen gibanju. Doslej stavka
v Teplicah okoli 600 steklarjev. Gibanje se
razširja in je število stajajočih naraslo že
na 900.

ITALIJANSKO - TURŠKA VOJNA.

Rim, 19. junija. Oficielno poročajo: Od
začetka vojske v Afriki znaša število padlih
Italijanov: 57 častnikov in 588 podčastnikov
in mož. Prišteti niso oni, ki jih pogrešajo, nam-
reč: 2 častnika in 325 mož.

Rim, 19. junija. »Tribuna« poroča iz Mas-
sarah: V Jemenu so mnenja, da so sklenili
Idris, Imam Jahia, ki hodita sedaj sicer s
Turki, in šejik iz Zanatika, tajno pogodbo. Po-
čakati hočejo le ugodno priliko in potem uda-
riti tudi na Turčijo. Gotovo pa je, da se Jahia
ne bo nikdar bojeval proti Idrisu, ker mu je ta
preskrbel municijo. Med turškimi četami je
velika zmešnjava in groza, ker so Idrisovi
pristaši poklali pri Gizanu 2500 mož.

Carigrad, 19. junija. One Italijane, ki jih
niso izgnali, bodo zaprli kot vojne ujetnike.
Turška vlada je odredila, da bo policija pri-
jela Italijane in jih izročila nemškemu konzul-
latu, od kjer jih bodo poslali v italijansko bol-
nišnico. Tukaj bodo ostali tako dolgo, da
pride ladja. Skoraj vsi italijanska delavci so
že odpotovali iz Carigrada.

Carigrad, 19. junija. Vojne doklade zna-
šajo 2.050.000 funtov. S to svoto upa finančno
ministrstvo, da bo pokrilo vse vojne izdatke.

PAPEŽ IN DELAVSKE ORGANIZACIJE.

Augsburg, 19. junija. Tukajšnja »Postzeit-
tung« poroča: Papežev nuncij v Monakovem
je po papeževem naročilu razglasil, da papež
zelo želi, da bi obe katoliški delavski organi-
zaciji prenehali s preprirom, posebno s pole-
miko v časopisih in na prepuste, poročajo
papežu, ki bo skušal v soglasju s škofi poray-
nati prepri.

STAVKA ADVOKATOV.

Milan, 19. junija. Odvetniki so pričeli v to-
rek s stavko. K sodnijskim razpravam ni prišel
niti en advokat.

NARODNI KONVENT.

Chicago, 19. junija. Več kakor 10.000 oseb,
med njimi mnogo žensk, je skušalo udrati vzlic
policijskemu kordonu v kolosej, kjer zboruje
konvent. Policija je aretirala več 100 oseb. Are-
tiranci so streljali na policijo in suvali z noži.

Chicago, 19. junija. Glasovanje v narodnem
konventu za izvolitev provizoričnega predse-
dnika se je izvršilo s silnimi hrupom. Izvoljen je
bil Taftov kandidat, senator Root, z 528 proti
502 glasovi. Glasovanje je prvi poraz za Roose-
velta. Mnogo voditeljev je mnenja, da ne bo
dobil večine ne Taft, ne Roosevelt. Predlagali
so kompromisnega kandidata inženirja Hughesa,
ki je kandidaturo odločno odklonil.

NESREČA V ZRAKU.

Donal, 19. junija. V Brayelle sta trčila dva
vojaška aeroplana med poletom in sta oba
padla na tla. En častnik je bil takoj mrtev,
eden težko ranjen in se bori s smrtjo.

ARETIRANI ZRAKOPLOVCI.

Inomost, 19. junija. Zrakoplov »Graf Zep-
pelin« je z več pasajirji poletel čez Alpe in
se spustil pri Pordenone na Italijanskem na
tla. Zaradi vohunstva so vse potnike aretirali,
instrumente pa zaplenili.

AVTOMOBILSKA NEZGODA.

Bruselj, 19. junija. Pri Namurju se je zgo-
dila grozna avtomobilska nezgoda. Pri želez-
niškem prehodu je zgrabil dvorni vlak avto-
mobil tovarnarja Briota. 4letnemu sinčku je
zmečkalo glavo in iztrgalo oko, tovarnarjevo
ženo je raztrgalo na drobne kosce, ki so le-
žali ob tiru. Briot je ostal nepoškodovan.

LJUBEZENSKA DRAMA.

Dunaj, 20. junija. V stranskem prostoru ob
11. zvečer iz Leoberfelda došlega vlaka južne
železnice so našli 22letnega barona Ladislava
Kürthyja, slušatelja na pravni akademiji v Po-
zunu, in 30letno komteso Alice Alberti d'Euno
iz Badna pri Dunaju smrtno ranjena. Komtesa
ni kazala nobenih znakov življenja, baron
Kürthy se ni več zavedal. Dognali so, da gre
za ljubzensko dramo. Baron Kürthy je najprej
streljal na komteso, nato si je sam pognal krog-
ljo v glavo.

DUNAJSKI OBČINSKI SVET.

Dunaj, 20. junija. Seja občinskega sveta se
je končala predvčerajšnjem prav tako viharno,
kakor se je bila začela. Ob pol 12. so liberalnega
občinskega svetnika Molblla izključili, ker je bil
vehementno napadel krščanske socialce.

! Pošljite naročnino, !
če je še niste !

Listnica uredništva.

Sodr. I. T. v T.: Vaš dopis smo prejeli
v torek s popoldansko pošto! Lastne zanikrno-
sti ne gre obešati uredništvu na pleča in — ne-
otesanost je slabo nadomestilo za točnost!

Novice.

* Zrakoplovna pošta. Prva državna zrako-
plovna pošta je dospela v sredo ob 6. zvečer na
strelišče v Offenbachu in je oddala dve poštni
vreči ter sprejela iz Offenbacha dve vreči :
dopisnicami, ki sta tehtali 40 kilogramov. Zrako-
plov se je nato dvignil in nadaljeval pot v Darm-
stadt. Ob pol osmih je bil zrakoplov v Mainzu,
kjer se je zbrala velika množica. Iz zrakoplova
so vrgli tri poštna vreče s 115.000 dopisnicami,
sprejeli so tudi tri vreče z 200.000 dopisnicami.
Ob četrtna devet se je dvignil zrakoplov in lete,
proti Frankfurtu, kamor je prišel še pred deve-
temi. Prvi poskus se je obnesel izborno. Odda
in sprejel je skoraj milijon dopisnic.

* Pijača med delom. Proletarci, ki morajo
opravljati težko delo, pravijo dostikrat, da mo-
rajo piti med delom, da jih pivo krepi. Dokazano
pa je, da pivo prav nič ne krepi, ampak prežene
le za kratek čas utrujenost in moč, ki jo dobi
delavec mimogrede ob čaše piva, je varljiva. To
preizkusijo delavci sami lahko, če poskusijo na-
mesto s pivom z mlekom, kavo, limonado. Te
pijave v resnici krepčajo in osvežijo človeka.
Mnogo je delavcev, ki so se prepričali o tem.
Pri enem izmed največjih obratov v Zgornji Sle-
ziji, v premočniku in plavzu akcijske družbe
Zabrve, opušča delavci bolj in bolj pivo. Iz
statistike posnamemo: V desetih letih, od 1901
do 1911, je naraslo število delavcev od 5600 na
7800. Leta 1908. se je prodalo največ piva, nam-
reč 147.000 vrčev in 25.000 politrskih steklenic.
Čez tri leta so razpečali le 14.500 vrčev in
142.000 politrskih steklenic. Kave so prodali do
leta 1901. je malo, polagoma se je povečal konz-
zum kave in leta 1909. so prodali 284.000 pol-
itrskih loncev kave. Leta 1905. so pričeli pro-
dajati tudi limonado in seltersko vodo. L. 1910.
so popili delavci 39.000 steklenic selterske vode
in 45.000 steklenic limonade; naslednje leto pa
57.600 steklenic selterske vode in 53.300 stek-
lenic limonade. Leta 1907. so pričeli s prodajo
luhe. Leta 1911. so prodali 6000 loncev luhe.
Tudi mleka so razpečali veliko. Leta 1901.
so prodali 22.011 litrov mleka v rokah. Leta
1911. 38.934 politrskih steklenic mleka, 26.500 pol-
itrskih steklenic piženega mleka in 464 litrov
piženega mleka v rokah. Ako pregledata te
številk, vidimo, da je konzum piva padel, konz-
zum brezalkoholnih pijav narasel. Na vsakega
delavca je prišlo leta 1911. 10,7 litrov piva in
31 litrov brezalkoholnih pijav. Pijače so pro-
dajali v kantinah, ljudskih kuhinjah in konzum-
nem društvu. Tudi našim delavcem priporo-
čamo, naj pijejo med delom čimmanj alkoholnih
pijav, da si ohranijo svoje moči.

* Tolstojeva zapuščina. Tolstoj je v svoji
oporoki določil, da naj podare njegovo posestvo
Jasno Poljano njegovim kmetom, njegova liti-
rarna zapuščina naj postane splošna last. Tol-
stojeva hči Aleksandra in njen svetovalec Cert-
kov sta sklenila izdati vsa Tolstojeva dela in z
denarjem, ki bi ga dobila za dela, sta hotela ku-
piti Jasno Poljano, da izplačata Tolstojeve si-
nove, ki se niso hoteli odreči dedščini in da po-
tem razdelita posestvo med kmete. Po tej iz-
daji Tolstojevih spisov postanejo njegova dela
prosta. V Tolstojevi družini so nastali nepri-
jetni prepri, ker vdova ni hotela izpolniti zadnje
volje Tolstojeve. Vzlic temu se je posrečilo
Aleksandri, da je dosegla sledeče: neobjavljena
Tolstojeva dela je kupil moskovski založnik
Sitin za 750.000 kron. Prvo leto po Tolstojevi
smrti so pa dobili za neobjavljena dela 380.000
kron. Ti dve vsoti ravno zadostujeta, da kupi
Aleksandra Jasno Poljano. Tolstojeva vdova si
obdrži le hišo z vrtom in ostni delom gozda,
kjer je Tolstoj pokopan. Vse ostali svet, pri-
bližno 800 hektarjev, dobe kmetje.

* Koliko ljudi je na svetu. Prav natančno
se ne more določiti število vseh ljudi, ker v

mnohi deželah nima jo ljudskega štetja. Posebno na Kitajskem e ne more izvedeti zanesljivega števila prebivalcev. Sicer imajo tudi na Kitajskem ljudsko štetje, a določijo le število družin. Število prebivalcev kitajske države navajajo eni z 275 milijonov, drugi zopet s 430 milijoni. Zelo skrbno je izpeljano ljudsko štetje v angleški Indiji. Vseh ljudi jena svetu 1700 milijonov. Dr. Oulishambarov je po natančnih računih dognal da pride na 1038 milijonov prebivalcev 521 milijonov moških in 516 milijonov ženskih, torej na 1000 moških 990 žensk. V Evropi pride na 1000 moških 1027 žensk, v Afriki na 1000 moških celo 1045 žensk. V Avstraliji pride na 1000 moških le 973 žensk. Zelo malo žensk je v Kanadi in v vzhodni Avstraliji. Na Alaski pride na 1000 moških le 391 žensk. To pa zaradi tega, ker je na Alaski, kjer kopljejo zlato, tako mrzlo podnebje, da malokateri moški delavec vzame s seboj ženo. Se večje pomanjkanje žensk je na polotoku Malakka, kjer pride na 1000 moških le 389 žensk.

* **Atentat na profesorja.** Iz Lvova poročajo, da je na ondtni realki v soboto med poukom streljal realec Franc Stach na profesorja matematike Ivana Schadena. Dijak Stach je dobil slab red iz matematike. Profesor se je zgrudil ves okrvavljen. Prepeljali so ga v bolnišnico. Njegovo življenje ni v nevarnosti. Dijak je hotel zbežati, a so ga aretirali. Profesor je predaval in je stal sredi razreda, ko je Stach ustrelil zadaj na profesorja. Pri zaslišavanju je povedal dijak, da je dolgo nameraval izvršiti atentat na profesorja, ker profesor Schaden sovraži učence. Dijak Stach je najbrže duševno bolan, ker je profesor Schaden znan kot velik prijatelj dijakov. Atentat v Lvovu spominja na sličien atentat, ki ga je izvršil gimnazijec Greczuk v Suczawi v Bukovini. Greczuk je tudi ustrelil med poukom štirikrat na profesorja matematike Mokranskega, ki je vsled dobljenih ran umrl.

* **Morala je v nevarnosti.** Na draždanski umetniški razstavi so zaplenili in odstranili dva umotvora Maksa Klingerja in Otona Greinerja ter sliko draždanskega profesorja Viljema Müllerja. Ukaz za konfiskacijo je izdal vladni komisar ministerialni ravnatelj Schelther, ki je označil slike za nedostojne. Maks Klinger je protestiral, a mu ni nič pomagalo, sliko so odnesli. Prav tako sta bila tudi protesta Greinerja in Müllerja brez uspeha. Pri Klingerjevi sliki je šlo za ženske akte. Svoječasno so bili zavrnili tudi znamenito Klingerjevo sliko »Kristus na križu«.

* **Otroške premije v Avstraliji.** Iz Melburna poročajo, da je ministrski predsednik predložil parlamentu zakonski načrt, da dobi vsaka žena v Avstraliji, ki porodi, 120 kron za otroka.

* **Mezgi.** Na mali francoski univerzi predava profesor kemije. Toda njegova predavanja se ne vrše, kakor b ise morala. Gospod profesor je namreč zelo nepriljubljen zaradi svojih precej krepkih izrazov, s katerimi počastuje študente, gospodje študentje pa vstrajno porabijo slehrno priliko, da motijo profesorjevo predavanje s cepetanjem in ropotanjem. Pred kratkim je predaval gospod učenjak o izločitvi srebra iz sirove rude v Mehiki in izvajal: »Ruda se popolnoma zdrobi in potem kot droban prah pomeša z vodo. Ta gosta snov se potem premeša s soljo in sicer se zgodi to s cepetanjem...« Neznansko ropotanje v slušalni dvorani je prekinilo profesorja, ki je potrpežljivo čakal, da je ropot minil. Nato je nadaljeval mirno: »To cepetanje izvrše mezgi«.

* **Šestmilijonsko mesto Novi Jork.** Ljudsko štetje za veliki Novi Jork je izkazalo 6.474.568 prebivalcev. V zadnjem desetletju je narastlo prebivalstvo za 40,6 odstotkov.

* **Pekarna konzumnega društva v Gradcu.** Pekarna konzumnega društva v Gradcu je bila odprta 4. marca. Razvijasetako lepo, da daleč nadkriljuje nade, ki so jih imeli sodrugi ob ustanovitvi. V marcu so prodali kruha in žemlj za 18.721 K, v aprilu za 27.826 K in v maju za 29.418 K. Številke kažejo, da je pekarija v najboljšem napredovanju. Vodstvo konzumnega društva je sklenilo, da poveča od 1. junija obrestno mero pri hranilnih vlogah na 5 procentov.

* **Papeževi vohuni.** Rim uporablja vsa sredstva, da bi uničil moderniste, one duhovnike, ki nečejo biti slepo orodje rimskih mračnjakov. Papež pošilja svoje vohune na vse strani. Zelo zanimiv je slučaj, ki ga pripoveduje »Revue moderniste internationale« v 4. številki.

* **Proti koncu I. 1908.** Je obiskal izdajatelja Revue, dr. Antonia de Stefano, ki je bil prej duhovnik v južni Italiji in je sedaj privatni docent zgodovine svetle vere na vseučilišču v Zenevi. Govoril iz dijaških let na papeški univerzi, rimski duhovnik dr. P. P. Gost je ostal nekaj dni pri Stefanu in se izdal za modernista. Oba sta se spominjala veselja dijaških let v Rimu in govorka v somišljenikih, s katerimi sta skupaj študirala. Nekaj časa po odhodu rimskega gosta je izvedel Stefano, da je več rimskih duhovnikov, živih njegovih tovarišev obtoženih na podlagi

dokumentov, ki so bili Stefanova lastnina. Stefano je preiskal svoje listine in dognal, da mu ne manjka niti ena, da torej sveti ofici kot tožitelj nima originalov. Vsa zadeva se je šele pred kratkim razjasnila. Pred rimskim škofijskim sodiščem je stal kot obtoženec dr. P. P. Tožil ga je neki duhovnik in ga dolžil, da je P. P. po neveril 16.000 lir in ponaredil listine. Pri tem procesu se je razjasnila tudi vsa zadeva Stefanovih listin. Dr. P. P. je listine skrivaj fotografiral in je dobil za to volunsko opravilo 300 lir. Delo mu je naročil neki rimski prelat. Pri obravnavi je trdil obtoženi vohun, da je prelat le posređoval, pravi naročnik pa da je bil papež sam.

* **Bojkotirani Cuvaj.** Iz Zagreba poročajo, da je šofer deželnega avtomobila odpovedal, ker se boji voziti. Sedaj noče noben šofer sprejeti službe pri Cuvaju, ker se boje za svoje življenje. Prijavil se je sicer neki Hrvat, a ga policija ni pripoznala za sposobnega.

* **Somomoric, ki položi samega sebe v krsto.** V Modeni si je 50letni stavbni podjetnik Milani že pred daljšim časom priskrbel dragoceno krsto iz cinka in jo hranil v svoji sobi. Zjutraj 9. t. m. je našla služkinja, ki je hotela zbuditi gospoda, na vratih listek, ki je naznanjal, podjetnikovo smrt. V sobi je stala posoda z oljem, ki je že popolnoma zgorelo; zrak je bil nasičen z vonjem po olju. Blizu postelje je stala pokrita krsta, v kateri je mirno počival mrtvec. Ob njegovih nogah so našli listek z natančnimi podatki za pogreb, za katerega je naročil ogromno cvetlic. Tudi napitnina za mliško oskrbnico je bila določena, pa je samomoriclec pristavil, da ne bo imela nobenega dela, ker je vse potrebno že sam uredil. V resnici Milani skoro ni mogel več stori, kakor da je sam položil pokrov nad sabo.

* **Tovarna je pogorela.** V Brnu je popolnoma zgorela suknena tovarna Wallner in Rotter; ostal je samo oddelek za stroje. Škode je 300.000 kron; pokrita je z zavarovalnino.

* **Stavkokaz ubijalec.** Vrsta stavkokaških grozodejstev se nadaljuje. V torek 11. t. m. je v Argentuili na francoskem streljal zloglasni stavkokaz Brossard na organiziranega delavca Mulona in ga smrtno ranil. Medtem ko so moidoči pomagali umirajočemu, je stavkokaz nadaljeval streljanje na Mulonove prijatelje. Hrup je privabil dva policista. Brossard je enega ustrelil, drugega težko ranil. Brossard je strasten alkoholik in meščansko časopisje opravičuje s tem dejstvom njegov zločin. Ampak kaj bi bilo pisalo isto meščansko časopisje, če bi bil ta Brossard slučajno organiziran! Stavkokaštvo velja korumpirani buržvaziji vedno za nekaj plemenitega.

Odgovorni urednik Fran Bartl.
Izdaja in zalaga založba »Zarje«.
Tiska »Učiteljska Tiskarna« v Ljubljani.

Letošnje poletje v znamenju Bata čevljev

Dobi se poysod.

Več kovaških
pomočnikov

(Feuerbarschen)

sprejema tovarna Peter Keršič v Spodnji Šiški.

Tobakarne oziroma prodajalne „Zarje“ v Trstu so:

Južni kolodvor.
Ficke, Kasel Silos pred vhodom v prosto luko.
Moze, ulica Miramar 1.
Beden, ulica Madonnina št. 2.
Gostilna Internacional, ulica Giovanni Boecacio št. 25.
Lavrenčič, trg pred Kasarno (Piazza Caserma).
Pipan, ulica Ponte della Fabra.
Gramaticopulo, Piazza Barriera.
Bruna, ulica del Rivo.
Raitinger, Riva Grumola št. 20.
Hoeltl, trafika na državnem kolodvoru.
Bajc, ulica Geppa.
Kovač Antonija prodajalna v Sv. Križu.
Muraro Matej, Via Sette Fontane 14.
Geržina, Rojan.
Minussi, Gretta.
Skladišče II. kons. zadrug na Belvedere.

Naročajte se na Zarjo!

M. Zor, Ljubljana, Sv. Petra c. 38.

oblastveno kocesloniran pokončevalec podgan, miši in mršes.

Priznalno pismo:

Podpisani potrdim, da je gospod Miroslav Zor izvršil v moji hiši št. 37 in pripadajočem gospodarskem poslopiju pokončanje miši in podgan, in sicer potom nastavljenja strupenih pastilj. — Tekom osmih dni in še preje ni bilo čutiti nobene živali več. Z uspehom sem zelo zadovoljen ter priporočam gosp. M. Zora v navedeni lastnosti.

Glince, 20. dec. 1911.

Josip Tribuč.

Z julijem 1912 začne „Slovenski Ilustrovani Tednik“ priobčevati nov roman

„V službi kalifa“.

„V službi kalifa“ je najznamenitejši roman izza vlade Arabcev v Španiji. Ta roman je od konca do kraja zelo zanimiv, tako da bralec nestrno pričakuje nadaljevanja, ki ga seznanja z vedno zanimivejšimi doživljaji glavnih oseb. V romanu se opisuje usoda jugoslovanskega kristjanskega kraljeviča Strezinja, ki je bil prijatelj poveljnika telesne straže arabskih kalifov (cesarjev) Wadha el Ameri in usoda kristjanske deklice Fatime. Kot kraljevi odposlanec je Strezinja v sužnji Fatimi spoznal svojo rojakinjo. Fatima se je zaljubila v Strezinjo ter mu je po burnih dogodkih na dvoru rešila življenje, a on pa njej zlato prostost. Ta roman je poln zanimivih zapletljivih in pretresljivih prizorov. Roman „V službi kalifa“ ni nikak šuntroman, temveč ga je spisal odličen pisatelj dr. Vel. Deželič.

„Zarja“ se prodaja v Ljubljani po 8 vin.

v naslednjih tobakarnah:

Južni kolodvor, na peronu.
Pirnat, Kolodvorska cesta.
Zupančič, Kolodvorska cesta.
Blaž, Dunajska cesta.
Sterkovič, Dunajska cesta.
Fuchs, Marije Terezije cesta.
Tivoli, na žel. prel. pri Nar. domu.
Šubič, Miklošičeva cesta.
Šenk, Resljeva cesta.
Kanc, Sv. Petra cesta.
Treo, „
Kušar, „
Podboj, „
Bizjak, Bahoričeva ulica.
Remžgar, Zelena jama.
Svetek, Zaloška cesta.
Sešark, Šelenburgova ulica.
Suhadole Anton, Zelena jama 50.

Dolenec, Prešernova ulica.
Pichler, Kongresni trg.
Ušeničnik, Židovska ulica.
Kleinstejn, Jurčičev trg.
Wislak, Gospodska ulica.
Stiene, Valvazorjev trg.
Košir, Hilsnerjeva ulica.
Sušnik, Rimska cesta.
Klanšek, Tržaška cesta.
Eisner, Kopitarjeva ulica.
Blaznik, Stari trg.
Kustrin, Breg.
Sever, Krakovski nasip.
Državni kolodvor.
Križaj in Kotnik, Šiška.
Likar, Glince.
Jezeršek, Zaloška cesta.

„SLAVIJA“

VZAJEMNO ZAVAROVALNA BANKA V PRAGI,

pogodbe, posebno za življenje in proti požaru le pri njej. — BANKA „SLAVIJA“ ima posebno ugodne pogoje in prikladne načine za zavarovanje življenja. Njeni tarifi za preskrbljenost za starost, za slučaj smrti roditeljev, za doto otrokom, so najcenejši. Ona razdeljuje vsa čisti dobiček svojim članom. Življenske police banke „Slavije“ so neizpodbitne in nezapadle. Gmotno podpira banka „Slavija“ narodna društva in organizacije, prispeva k narodnim dobrodelnim namenom in stremi za izboljšanje in osamosvojitvijo narodnega gospodarstva. Ogromni rezervni fond K 54 milijonov jamčijo za popolno varnost. Čistega dobička je do sedaj izplačala svojim članom življenskega oddelka K 2.486.719. Kapitalij in škod pa je do sedaj izplačala K 169.366.861. — Vsa pojasnila daje ter cenike in razkila razpošila drage volje in poštne prosto

GENERALNI ZASTOP „SLAVIJE“ VZAJEMNO ZAVAROVALNE BANKE V LJUBLJANI.

Del. glavnica:
K 8.000.000.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.

Rez. fond nad
K 800.000.

Stritarjeva ulica šte. 2, (lastna hiša).

Podružnice v Spljetu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici in Celju.

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje od dne vloge po čistih 4 1/2 %.